

Základní problémy studia starších českých dějin II. (NMgr.)

středa 17.30–19.05, místnost č. 201

Garanti:

Doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

Mgr. Jaroslav Svátek, Ph.D.

Kód: AHS 600005

Program přednáškového cyklu na zimní semestr 2022/2023:

KULTURA, VZDĚLANOST A VÝTVARNÉ UMĚNÍ

5. 10.	J. Izdný – J. Svátek	Kultura a vzdělanost českého středověku
12. 10.	J. Svátek	Knižní kultura českého středověku
19. 10.	B. Zilynská	Nížší školství ve středověku
26. 10.	J. Izdný	Světec jako kulturní postava
2. 11.	B. Zilynská	Pražská univerzita ve středověku
9. 11.	M. Koldinská	Pražská univerzita v předbělohorské době
16. 11.	J. Svátek	Přenos vědění: cirkulace učebních a jiných textů v univerzitním prostředí
23. 11.	L. Bobková	Výtvarné dílo jako historický pramen
30. 11.	J. Klípa	Umění přemyslovské doby
7. 12.	L. Bobková	Rozkvět výtvarného umění lucemburské éry. Inspirace a rezonance
14. 12.	M. Koldinská	Politická a mravokárná satira v raném novověku
4. 1.	J. Hausenblasová	Reprezentace habsburského dvora v 16.–17. století

Anotace:

Předmět zprostředkovává studentům hlubší přehled o literatuře, badatelských metodách a vybraných interpretačních problémech dějin středověku a raného novověku v kontextu západoevropského kulturního a civilizačního okruhu s akcentem na vývoj ve střeoevropském prostoru. Výuka je zaměřena především na seznámení se základními pojmy užívanými domácí i zahraniční historiografií při zkoumání a interpretaci středověku a raného novověku, na orientaci v domácí i zahraniční literatuře ke sledovanému období, na obeznámení s typologií pramenů a s metodami výzkumu. Výuka, rozložená do čtyř semestrů, seznamuje se strukturami společnosti (panovnická moc, šlechta, církve, města, venkov atd.) a s procesy a fenomény klíčovými pro období středověku a raného novověku (demografický vývoj českých zemí, hospodářská situace a ekonomický potenciál, náboženský a konfesijní vývoj, proměny komunikace a míry civilizační a kulturní provázanosti českých zemí se soudobou Evropou).

Zimní semestr II. ročníku je věnován tématům z oblasti kultury, vzdělanosti a výtvarného umění.

Atestace:

ZS – zápočet (na základě písemného eseje na jedno téma z problematiky přednášené v ZS)

LS – ústní komisionální zkouška (na základě problematiky přednášené v ZS a v LS); k ústní zkoušce si student/ka přinese seznam čtyř k probíraným tématům (8-10 položek)

Literatura ke studiu (další tematicky zaměřené tituly budou upřesňovány v rámci jednotlivých přednášek):

- BARTLOVÁ, Milena. *Skutečná přítomnost: středověký obraz mezi ikonou a virtuální realitou*, Praha 2012
- BAŽANT Jan, *Pompa in honorem Ferdinandi 1558*, in: Jana Nechutová (ed.), *Druhý život antického mýtu*, Brno 2004, s. 195-205
- BOBKOVÁ Lenka – ŠMAHEL František (edd.), *Lucemburkové. Česká koruna uprostřed Evropy*, Praha 2012
- BOLDAN, Kamil, *Počátky českého knihtisku*, Praha 2018
- BLÁHOVÁ Marie, *Pražské školy předuniverzitního období*, Documenta Pragensia 11, 1993, s. 26-39
- BŮŽEK Václav – KRÁL Pavel a kol., *Člověk českého raného novověku (16.–17. století)*, Praha 2007
- BŮŽEK Václav a kol., *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*, Praha 2010
- BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.): *Habsburkové 1526-1740. Země Koruny české ve střeoevropské monarchii*, Praha 2017.
- CERMANOVÁ Pavlína – NOVOTNÝ Robert – SOUKUP Pavel (edd.), *Husitské století*, Praha 2014
- CERMANOVÁ Pavlína – SVÁTEK Jaroslav – ŽŮREK Václav – BAŽANT Vojtěch, *Přenos vědění. Osudy čtyř bestsellerů v pozdně středověkých českých zemích*, Praha 2021
- ČORNEJOVÁ Ivana (red.), *Dějiny Univerzity Karlovy, II, 1622–1802*, Praha 1995
- DRAGON Michal, *Středověké rukopisy v českých zemích. Handbušek kodikologa*, Praha 2018
- DRAGON Michal – MAREK Jindřich – BOLDAN Kamil – STUDNIČKOVÁ Milada, *Knížní kultura českého středověku*, Praha 2020
- FUČÍKOVÁ Eliška a kol. (eds.), *Rudolf II. a Praha. Císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy*, Praha 1997
- HILMERA Jiří, „*Phasma Dionysiacum*“ a další divadelní představení v Praze roku 1617, FHB 17, s. 133–142.
- HOFFMANN František, *Středověké město v Čechách a na Moravě*, Praha 2009², s. 476–485 (Vzdělání a škola)
- HOLINKOVÁ Jiřina, *Městská škola na Moravě v předbělohorském období*, AUPO, Historica 12, Praha 1967, 93 s.
- HOLÁ, Mlada: *Holdovací cesty českých panovníků do Vratislavi v pozdním středověku a raném novověku (1437–1617)*, Praha 2012
- HOLÝ Martin, *Zrození renesančního kavalíra. Výchova a vzdělávání šlechty z českých zemí na prahu novověku (1500–1620)*, Praha 2010
- HOLÝ Martin, *Ve službách šlechty. Vychovatelé nobility z českých zemí (1500–1620)*, Praha 2011
- HRBEK, JIŘÍ: *České barokní korunovace*, Praha 2010
- IZDNÝ Jakub, *Ženy – misionářky raného středověku*, Historický obzor 22, č. 9/10, 2011, s. 203–207
- JONÁŠOVÁ Milada, *Semiramide riconosciuta – opera k pražské korunovaci Marie Terezie 1743*, in: Olga Fejtová – Václav Ledvinka – Jiří Pešek – Vít Vlnas (edd.), *Barokní Praha – Barokní Čechie (1620–1740)*, Praha 2004, s. 19–68.
- KLANICZAY Gábor, *Holy Rulers and blessed Princesses*, Cambridge 2002
- KRÁSA, Josef, *České iluminované rukopisy 13.-16. století*, Praha 1990

- KUBÍKOVÁ Blanka – HAUSENBLASOVÁ Jaroslava – DOBALOVÁ Sylva (eds.), *Arcivévoda Ferdinand II. Habsburský. Renesanční vladař a mecenáš mezi Prahou a Innsbruckem*, Praha 2017
- KUBÍN Petr, *Sedm přemyslovských kultů*, Praha 2011
- KUBÍN Petr (ed.), *Světci a jejich kult ve středověku*, České Budějovice 2006
- KUBÍNOVÁ Kateřina – BENEŠOVSKÁ Klára (edd.), *Imago, imagines I, II. Výtvarné dílo a proměny jeho funkcí v českých zemích od 10. do první třetiny 16. století*, Praha 2019
- KUTHAN Jiří (ed.), *Umění doby posledních Přemyslovců*, Roztoky u Prahy – Praha 1982
- LÁNG Benedek, *Unlocked Books. Manuscripts of Learned Magic in the Medieval Libraries of Central Europe*, University Park Pennsylvania 2008
- LE GOFF Jacques, *Intelektuálové ve středověku*, Praha 1999
- MACEK Josef, *Jagellonský věk v českých zemích III*, Města, Praha 1998, s. 223–245 (kap. Děti, škola, univerzita)
- MERHAUTOVÁ Anežka – TŘEŠTÍK Dušan, *Románské umění v Čechách a na Moravě*, Praha 1984 (2. vyd.)
- NECHUTOVÁ Jana, *Latinská literatura českého středověku do r. 1400*, Praha 2000
- PANOFSKY, Erwin, *Význam ve výtvarném umění*, Praha 2013
- PEŠEK Jiří, *Univerzita a městské latinské školy*, in: *Dějiny UK I*, red. Michal Svatoš, Praha 1995, s. 219–226
- SOMMER Petr – TŘEŠTÍK Dušan – ŽEMLIČKA Josef, *Přemyslovci. Budování státu*, Praha 2009
- SPUNAR, Pavel, *Kultura českého středověku*, Praha 1985
- SPUNAR, Pavel a kol., *Kultura středověku*, Praha 1995 (kap. Středověké školství a knihovny)
- SVATOŠ Martin (red.), *Dějiny Univerzity Karlovy, I, 1347/48–1622*, Praha 1995
- ŠEDIVÁ KOLDINSKÁ Marie – CERMAN Ivo a kol., *Základní problémy studia raného novověku*, Praha 2013
- ŠMAHEL František, *Pražské univerzitní studentstvo v předrevolučním období 1399-1419* (Rozpravy ČSAV, sv. 77), Praha 1967
- ŠMAHEL František, *Univerzitní kniha před husitstvím a po něm*, Documenta Pragensia X/1, 1990, s. 119–129
- ŠMAHEL František – NODL Martin (edd.), *Člověk českého středověku*, Praha 2002
- ŠMAHEL František, *Alma mater Pragensis*, Praha 2016
- TOŠNEROVÁ Marie, *Kroniky českých měst z předbělohorského období. Úvod do studia městského kronikářství v Čechách v letech 1526–1620*, Praha 2010 (Studie o rukopisech. Monographia 15)
- TŘEŠTÍK Dušan, *Kosmas*, Praha 1972 (2. vyd.)
- VÁCHA, Štěpán et. al.: *Karel VI. a Alžběta Kristýna. Česká korunovace 1723*, Praha – Litomyšl 2009
- VOCELKA, Karl – HELLER, Lynne: *Habsburkové. Kultura a mentalita jednoho rodu*, Praha 2012
- VOIT Petr, *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí*, Praha 2013 (I. sv.), 2017 (II. sv.)